

1. sz. melléklet a 77-56/2015. nyt. dokumentumhoz

A védelmi létesítmény 2015. évi állapotának leírása

A vasúti sín felőli homlokzat

A kiserőd vasúti sín felőli homlokzatának magassága a korabeli járószinthez mérve 4,5-6,5 m, a homlokzat hossza: 34,2 m. Az objektum középvonalában nyílik a keleti irányítású, 85 cm széles és 190 cm magas bejárat. A korabeli talajszint magasságától 145 cm magasan nyíló bejáratához eredetileg a homlokzat törésvonalához igazodó, három-három fokból álló kettős lépcső vezetett. A lépcső napjainkra megbontásra került, az 1 m széles és 29 cm magas lépcsőfokokat elhordták. Az objektum két fő (egyenként 54 x 54 cm-es) és 30 kisebb (17 x 17,5 cm-es) szellőzőnyílással rendelkezik. A fő szellőzők szegecselt vas elemei a korabeli járószinttől mérve 245 cm-es magasságban találhatóak és 80 cm-re ugranak ki a fal síkjából. A kisebb méretű szellőzőnyílások szabályos térközökben 0,45–1,05 m-es és 3–4,1 m-es magasságban, két sorba rendezve futnak a homlokzat alsó és felső sávjában (soronként 15 darab).

A homlokzaton található tizenegy lőrés méretük és kiképzésük alapján négy különböző csoportba sorolható. A lőrések közül kilencet téglával elfalaztak és bevakoltak. A legénységi szállás kettő, 110 cm széles, 60 cm magas, fektetett téglalap alakú lőrését az objektum funkcióváltását követően világító ablakokként használták tovább.

A belső tér

Az objektum vasúti sínek felőli oldalának falvastagsága 70-120 cm, a délnyugati, nyugati, illetve északnyugati részének falvastagsága 180 cm, az acélgerendákkal megerősített földem 80-100 cm vastag. A védelmi létesítmény tetején eredetileg 2 m vastag földfeltöltés volt. A terekben mérhető belmagasság: 240-360 cm. A védelmi létesítmény tizenkettő, megközelítőleg szimmetrikus rendben elrendezett tərből (egy konyha, egy legénységi szállás, kettő védőfolyosó, egy kamra, egy árnyékszék, három raktár, egy közlekedő folyosó és két átjáró) áll. A helyiségeket elhatároló válaszfalak szélessége egységesen 0,45 m, a válaszfalak téglanyagán az Első Komáromi Téglagyárra utaló bélyegek („*ELSŐ [I] KOMÁROMP*”) figyelhetőek meg. (A téglák mérete: 30 x 15 x 6,5 cm.)

Az erőd első helyisége a szabálytalan négyszög alaprajzú, 9,95 m²-es konyha. A bejáratnál szemben, a helyiség északi sarkában egy téglabélelésű, 1 m átmérőjű, eredetileg szivattyúval is ellátott kutat alakítottak ki. A kutat egy 1,4 x 1,4 m-es fedőlappal zárták el, a fedőlapp ma már hiányzik. A helyiség délnyugati falán nyíló ajtó egy „L”-alaprjú, 1 m széles közlekedő folyosóra vezet. A folyosóról lehet elérni a legénységi szállást, az 5,86 m²-es kamrát és az 1. védőfolyosót. A szabálytalan ötszög alaprajzú, 23,05 m²-es alapterületű, 12-20 személy számára szállást biztosító szállástérben kályhát is elhelyeztek, a fűtőalkalmatosság kürtőnyílása a helyiség északkeleti oldalában ma is jól látható. A legénységi szoba északkeleti oldala egy ajtón keresztül, közvetlenül kapcsolódik a 2. védőfolyosóhoz.

A szabályos téglalap alaprajzi formát mutató védőfolyosók padlószintje mélyebben van a legénységi szálláshoz képest, az eltérő padlószinteket kettő fokból álló lépcső kötötte össze mind a két esetben. Az 1. védőfolyosó 13,32 m²-es, a 2. védőfolyosó 12,5 m²-es alapterülettel bír. Az 1. védőfolyosó déli oldalánál nyíló ajtótól az árnyékszékhez és a 3,72 m²-es alapterületű 1. raktárhoz lehet eljutni. (Az árnyékszék alatt egy 4,15 m széles és 1,4 m magas árnyékszékakna található.) A 2. védőfolyosó északi oldalánál ajtó vezet át a 3,24 m²-es 2. és a 2,06 m²-es 3. raktár helyiségébe.

A kiserőd oldalazó lőrésai a konyha, a legénységi szállás és a két védelmi folyosó vasúti sín felőli oldalában nyílnak, azok számbeli megoszlását táblázatban összegzem:

Helyiség	Lőrészek száma (11 db)
<i>Konyha</i>	1 (elfalazott)
<i>Legénységi szállás</i>	2 (ráccsal elzárt)
<i>1. védőfolyosó</i>	4 (elfalazott)
<i>2. védőfolyosó</i>	4 (elfalazott)

A lőrészek érdekessége, hogy az azokat lezáró szegecselt acéllemez lőrésvédők eredeti helyükön (zárt állásban) megmaradtak.

Az erőd 1948 után szükséglakásként funkcionált tovább. Egyes belső falfelületeit lefestették, a lőrészek jelentős részét a külső homlokzat síkjában téglával elfalazták és bevakolták. A helytörténeti hagyomány szerint egy időben gombatermesztésre is használták az építményt. Mára bejáratát lezárták, az el nem falazott lőrészeket ráccsal elfedték. Sajnálatos módon az erőd több részén felfedezhető rongálás és tűz nyoma. A nyílásokat (lőrészeket és szellőző nyílásokat) elzáró rácsokat, lemezeket megrongálták, illetve leszerelték. A védelmi létesítmény padlóját vastag téglatormelék- és szemétréteg borítja, a belső falfelületeken magyar és orosz nyelvű falfirkák olvashatóak.